

In 1883 is Eppo Veldkamp 34 jaar oud, als hij een gebonden schrift met linnen rug en groen boekbindersmarmer aanschaft en besluit daarin zijn gedachten en gedichten, invallen en curieuze voorvallen op te tekenen, evenals spreuken die hij willekeurig waar

tegenkomt en onthoudt. Reacties naar aanleiding van een bericht in de krant, de uitspraak van een politicus of een voorval in zijn geboorte- en woonplaats Midwolda krijgen er eveneens een plaatsje. 'Verzameling' schrijft Veldkamp in sierlijke hand heel

toepasselijk op het brede etiket. In de loop van een halve eeuw schrijft hij net geen honderd bladzijden vol. De ene notitie is slechts enkele regels lang, dan weer citeert hij een dichteres vijf pagina's achtereen, of zet hij mijmeringen omtrent de

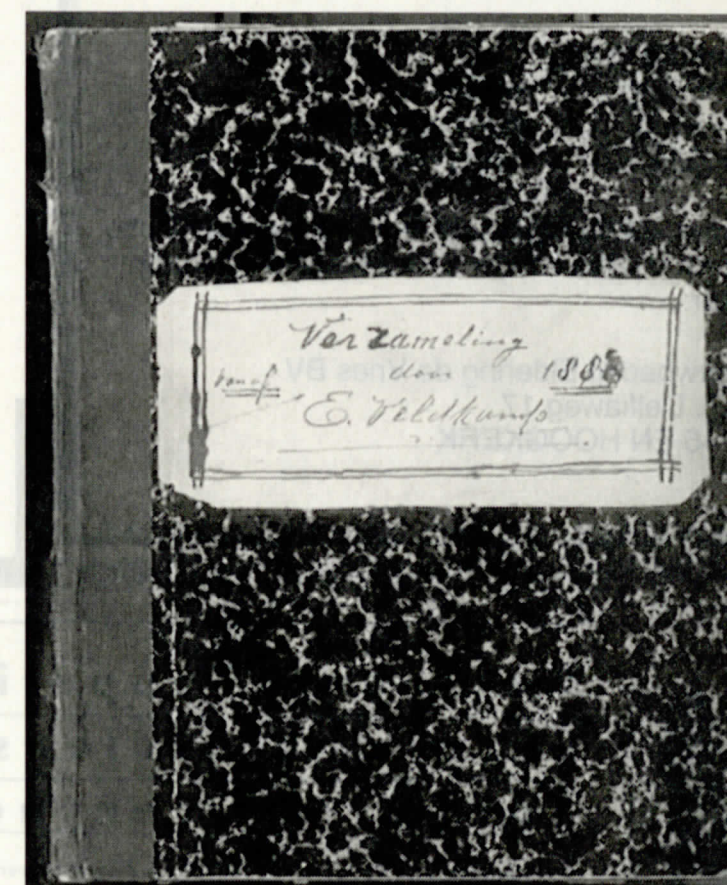
'Vaststelling van het Paaschfeest' in zwarte inkt op papier. Het geheel is een fascinerende collectie, waarin Vondel en Poot net zo spontaan hun plaats hebben gekregen als de Psalmddichter en de Evangelisten, naast vermanende

woorden aan de medemens om werklozen en behoeftigen niet in de steek te laten. Een nogal rooie liberaal, die zijn tijd in sommige opzichten ver vooruit was, maar vooral een hartverwarmend mens, die het niet bij woorden alleen liet.

'Onze buurt is stil en ledig. Lief klein Janneman leeft niet meer'

De Verzameling van Eppo Veldkamp

Op de foto uit 1918 staan twee mensen, beiden met dezelfde naam: Eppo Veldkamp, grootvader en kleinzoon. De oudste, geboren in 1849 te Midwolda, was in zijn geboorteplaats een bekende en graag geziene figuur. In zijn jonge jaren was hij werkzaam op de korenmaanderij van Winschoten, later werd hij bakker en had hij een drukbeklant café in zijn geboortedorp. Doordat hij zich op allerlei manieren informeerde omtrent het reilen en zeilen in de wereld, tot ver buiten zijn eigen streek, kon hij al snel over veel verschillende zaken meepraten en wist hij veel te vertellen. Dat beperkte zich niet tot de vier muren van woning of café, en al spoedig werd hij actief in de plaatselijke politiek. Samen met anderen richtte hij de vrijzinnig-democratische kiesvereniging 'Algemeen Belang' op, later was hij nog enige jaren lid van de gemeenteraad. Over die tijd en zijn latere levenservaringen zou hij kleinzoon Eppo, die drie dagen na opa's zesenzestigste verjaardag ter wereld kwam, vertellen. Die op zijn beurt vertelt daarover weer met veel genoegen aan ieder van wie hij meent dat die daarvan iets zou kunnen 'meenemen'. Eppo senior is tevens in het bezit van de 'Verzameling' en hij kan daar, vijftien jaar na het overlijden van Eppo senior, nog altijd weer in snuffelen, ook al kent hij de inhoud van haver tot gort. Graag laat hij anderen delen in de kleine schat die de inhoud biedt. Van daar ook deze regels.

W 37
O 37

Drents
Groningse
Dagbladen

Zaterdag
20 februari
1999

ZNotities

◀ De 'Verzameling' van Eppo Veldkamp, begonnen in 1883 en bijgehouden tot kort voor zijn overlijden in 1934.

Leemte

Tussen de eerste notitie van 1883, die de titel 'n Vaste, blijvende waarheid' kreeg - en waarbij het gaat om een spreuk die Veldkamp had gelezen in de werkplaats van een schilder te Schildwolde - en de tweede, die in oktober 1897 voor het nageslacht wordt bewaard, gaapt een leemte van zo'n veertien jaar. Een verklaring daarvoor ligt misschien in de vele maatschappelijke verplichtingen, maar duidelijkheid daarover bestaat niet. Gebrek aan thema's kan het niet geweest zijn, want er is maar heel weinig voor nodig om het associatieve denkproces in het hoofd van Veldkamp op gang te brengen, en dan weidt hij ook wel eens, vooral in rijmvorm, uit. In andere gevallen citeert hij zonder commentaar, zoals in die tweede notitie: een oproep van de toenmalige minister Pierson, gedaan in de Tweede Kamer, om, ondanks bestaande tegenstellingen, elkaar 'in het belang van de werkman, van de Maatschappij, van het Nederlandsche volk, de hand te reiken'.

Op 12 december 1903 boekstaft Eppo Veldkamp in zijn schrift de Toelichting van Zijne Excellentie de Minister van Binnenlandse Zaken, Dr. Abraham Kuyper, omtrent de niet-herbenoeming van den Burgemeester S. Kiel te Midwolda. „In 1900 heeft hij van de Provinciale Grif- fie 26 aanmaningen gekregen, in 1901: 20, in 1902: 23, en tot mei 1903: 27. Bij het voorkomen van roodvonk moest de Commissaris tusschen- beiden komen, en de schoolopziener van Win- schoten achtte zijn langer Burgemeester zijn tot schade van het onderwijs. Zijn opvolger is door de Commissaris der Koningin aan Spreker voor- gedragen.” Drie decennia later voegde Veld- kamp daar, in kleiner handschrift vanwege de beperkte ruimte onderaan de pagina, nog aan toe: „De nieuw benoemde Burgemeester, Nov. 1903, de Heer P.H. Dijkhuis, was vroeger boeren- knecht te Oostwold, den 1 Januari 1841 geboren en overleden Februari 1932.”

Het ware Christendom

Op 17 april 1907 noteert Eppo Veldkamp de 'Op- merking van een wandelaar bij een in aanbouw zijnde Chr. School aan de Kerkklaan te Diemen':

Hier dreunt en snort het stoomgewrocht van nieuwen tijd, waarmede palen worden ingeheid en 't fundament bereid waarop, ten spijt van wetenschap en eed'len strijd voor christelijke verdraagzaamheid 't Gebouw verrijzen moet, waarin de jeugd zal worden opgeleid voor dogma en eenzijdigheid Door Christus zelf altijd Verafschuwd en ontwijfd.

▲ Tweemaal Eppo Veldkamp. Rechts opa (Midwolda, 1849-1934). Links kleinzoon Eppo (geb. Midwolda 1915). Foto uit 1918.

Het thema wordt in vier coupletten van ver- schillende lengte (4-7 regels) gevarieerd, waarna de dichter besluit:

Het ware Christendom vindt gij alom, In de natuur, in huis en in het hart, Een godsdienst, die alle eeuwen tart, Den mensch verheft en treft, Is niet bepaald in 't bijbelboek te vinden Noch...laat aan school of kerk zich binden.

Sterfgevallen

In de zomer van 1917 overlijdt de beminde echt- genote van Eppo Veldkamp na enkele jaren van ziekte. Hij zoekt weer troost in de bijbel en wijst in een aantekening op Psalm 68, vers 10: „Wil dat maar eens lezen - dat was haar lievelingslied tijdens onze gelukkige huwelijksjaren.” Onder- tekend met 'Pa'. Andere notities zijn niet van een paraaf of naam (soms 'Opa') voorzien. Dat geldt ook voor het gedicht van rouw om 'Moeder':

Neen, veeg dan de traan niet weg Die uit uw oog wil vallen, Niet laffer is de held, die menselijk is van aard, Weent, kinderen, weent, gerust! Uw tranen niet gespaard!

Tussen al die verschillende teksten treffen we ook hier en daar een eigen Spreuk of wijze les aan, ontstaan uit mijmeringen naar aanleiding van de dagelijkse dingen. „Wie wij hebben lief- gehad en verloren hebben, zijn niet meer waar zij waren. Maar ze zijn overal waar wij zijn.” Troostregels voor anderen en voor zichzelf.

Sterfgevallen grepen Eppo Veldkamp altijd heel erg aan, en hij liet zich dan ook nimmer on- betuigd. Onder 'Midwolda, woensdag 23 april' lezen we in 1924: „Hoe treurig! Heden n/m (n amiddag) 4 uur, ongeveer, heeft D. Boer, ge- meenteveldwachter alhier, zich door ophanging van het leven beroofd. De grote 'men' zegt, huis- houdelijke twist? Of bezwaarlijke financieele omstandigheden, 't is onverklaarbaar. 2800 trac- tement. De overledene laat 'n flinke vrouw en 3 lieve kinderen achter. 'k Heb de weduwe een brief van rouwbeklag gezonden en tot troost aangehaald Ps. 119-73.”

Op 9 maart 1927 sterft het zoontje van Veld- kamps overburen. „Jan Timmer, zoontje van P. Timmer en Stijntje Diephuis, overleden in den jeugdigen leeftijd van 8 jaren en 4 maand.” De volgende dag al noteert hij een gedicht van ze- ven kwatrijnen, verspreid over twee pagina's, met daarin zijn eigen rouwbeklag over het ver- lies van dat geliefde joch. „Onze buurt is stil en ledig. Lief klein Janneman leeft niet meer.” En ter

afsluiting: „Verbroken ziekte, ramp en zorgen. Ontwaak! In 't grote vaderhuis.”

Bijbel

„Opa leefde met de bijbel”, vertelt kleinzoon Eppo Veldkamp, thans 83 jaar. „Hij ging niet 'ter kerke', zoals dat wel wordt genoemd, maar hij wist veel van het geloof en dat bijbehorende boek, waarover hij ook zeer goed kon discussië- ren. Tweemaal per maand kwam de Nederlands hervormde dominee een middag op bezoek en dan konden die twee urenlang over geloofsza- ken van gedachten wisselen. In sommige op- zichten was opa wel conservatief, maar dan in de gunstige betekenis van het woord. Ik zal een jaar of acht geweest zijn - en dat is nu dus driekwart eeuw geleden - toen ik eens bij hem op de knie zat, en opa zei: 'Je moet er goed om denken, mijn jongen, er is niets nieuws op deze wereld. Alles is er al eens geweest, het is alleen iedere keer an- ders.' Zo'n opmerking blijft je je leven lang bij.”

Dat die Eppo Veldkamp goed nadacht over de dingen des levens, blijkt ook uit sommige opte- keningen die betrekking hebben op gevoelsui- tingen die je in die dagen niet, en al helemaal niet van een 'nuchtere, stugge Groninger', zou ver- wachten. „Wie vriendelijkheid bij kinderen aan- kweekt, geeft hun een sleutel mee om vele deu- ren te openen.”

Op d'delyke, Waarheid.

*Gelyk de blauwe bly hem kroeffe heeft,
nam 't zonlicht, en d'achtige geent, bij
't freelen van de warone thalen,
Maar kwynen gaet, wanneer, d'war hille wind
komt waaien*

*Zoo opent zek de kinder ziele,
bij uw liefde,
En laat u, schouwen, tal van schatten,
teer en heilig,
bloek sbreit van immer zek, wen bij,
haar hand bejegend, (Was getekend)*

*Zo is als de stem van God
En anders is het reset, wie hier in,
gen waarheid vind,
Dee ken! de waarheid reset!*

van Opa V.

▲ De laatste bladzijde van de 'Verzameling'.

Hoewel hij in de laatste jaren van zijn leven niet meer in zijn beroep werkzaam is, treedt Veld- kamp soms nog wel op als schatter. Zo bevindt zich in zijn 'Verzameling' een los, afgescheurd stukje papier uit 1926 met daarop de berekening van een aankoop van bakkerijmachines.

Op 23 juni 1929 wordt Eppo Veldkamp tachtig jaar. Ter gelegenheid daarvan schrijft hij in zijn 'Verzameling' het gedicht 'De Mijlpaal des le- vens', viermaal vier regels. Al direct uit het eerste kwatrijn straalt de levensmoed en dito lust je te- gemoet:

*De trossen los, het zeil gereven
Met nieuwen moed de reis aanvaard
Wil, O God, mijn stuurman wezen
Dan ben ik zeker wel bewaard.*

Het hele gedicht beslaat een hele bladzijde in het schrift, en daarna volgen nog slechts vier be- schreven pagina's. Het handschrift blijft tot de laatste vier regels van de laatste bijdrage, geti- teld 'Goddelijke Waarheid', stabiel en goed lees- baar. Maar aan die laatste regels valt af te lezen dat er een verandering in de man heeft plaatsge- grepen. Er zijn dan ook bijna vijf jaar na de 'Mijl- paal' verstreken. Eppo Veldkamp wordt net geen vijfentachtig jaar. Hij overlijdt op 23 mei 1934, iets meer dan een maand voor zijn geboortedag.

‘Hoe treurig! Heden n/m 4 uur, ongeveer, heeft D. Boer, gemeenteveldwachter alhier, zich door ophanging van het leven beroofd’